

Plan for miljørettet helsevern i barnehager og skoler
Fastsatt av kommuneoverlegen 21.01.2019

1. Formål, lovverk og ansvar	4
1.1 Formål	4
1.2 Dette dokumentet.....	4
1.3 Lovverket og veiledere.....	4
1.4 Ansvar, uavhengighet, likebehandling og delegasjon	4
1.5 Samarbeid.....	5
1.6 Arbeidsmåter.....	5
2. Oversikt, risikovurdering og tilsynsplan	5
2.1 Oversikt.....	5
2.2. Generell risikovurdering.....	5
2.3 Spesiell risikovurdering.....	6
2.4 Tilsynsplan	6
3. Rådgivning og veiledning	7
4. Godkjenning	7
5. Tilsyn	7
6. Behandling av bekymringsmeldinger og klagesaker.....	8
7. Lenker.....	8
Lover og forskrifter	8
Rundskriv og veiledere	8
Vedlegg 1. Tilsynsplan	10
A. Oversikt, risikovurdering og tilsynsplan for barnehager	11
B. Oversikt og tilsynsplan for grunnskoler	Feil! Bokmerke er ikke definert.
C. Oversikt og tilsynsplan for videregående skoler og andre skoler	13
Vedlegg 2. Skjema for tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager/skoler i Arendal kommune	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Vedlegg 3. Skjema for tilsyn med miljørettet helsevern i skoler i Arendal kommune.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.

1. Formål, lovverk og ansvar

1.1 Formål

Denne planen skal bidra til at Vågan kommune overholder sine plikter i det miljørettede helsevernet for barnehager og skoler og på den måten bidrar til at miljøet der fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade.

Miljørettet helsevern er en viktig del av kommunens helhetlige folkehelseansvar. Miljørettet helsevern omfatter de faktorer i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsa. Disse omfatter blant annet biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale miljøfaktorer.

Kommunen skal føre tilsyn med de faktorer og forhold i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsa, jf. § 8 og 9 i folkehelseloven. Miljørettet helsevern handler også om å fremme helse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold.

1.2 Dette dokumentet

Dette dokumentet er et dokument for styring, planlegging og internkontroll for miljørettet helsevern i barnehager og skoler i Vågan kommune, jf. folkehelseloven § 30.

Dokumentet er utarbeidet og fastsatt av kommuneoverlegen. Siste oppdatering framgår av første side. Vedlegg 1 oppdateres fortløpende; siste oppdateringsdato er markert øverst i vedlegget.

1.3 Lovverket og veiledere

Folkehelseloven gir kommunen ansvaret for folkehelsearbeidet (§ 4), herunder det miljørettede helsevernet (kap 3), som blant annet innebærer å føre tilsyn med de faktorer og forhold i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsa (§ 9). Blant virkemidlene i arbeidet er råd og veiledning (§ 7), tilsyn (§ 9), godkjenning (§ 10), gransking (§ 13) og pålegg om retting (§ 14).

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv. (heretter bare «forskriften») utdyper ansvaret for miljørettet helsevern i barnehager og skoler med nokså detaljerte bestemmelser om miljømessige forhold, herunder psykososiale forhold (§ 12). Virksomhetene har selv ansvar for å overholde bestemmelsene i forskriften (§ 4) og kommunen er godkjenningmyndighet (§ 6) og tilsynsmyndighet (§ 25).

Tobakksskadeloven slår fast at tobakksbruk er forbudt i barnehager og skoler og deres uteområder (§§ 26 og 27). Bestemmelsen speiles i forskriften § 18.

Barnehageloven (§§ 1 og 2) og opplæringsloven (kap 9 A) har bestemmelser om trivsel og det psykososiale miljøet. Bestemmelsene kan ses i sammenheng med forskriften § 12 som slår fast at barnehagene og skolene skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold.

I arbeidet er følgende veiledere særlig nyttige:

- Helsedirektoratet. Miljø og helse i barnehagen – Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.
- Helsedirektoratet. Miljø og helse i skolen – Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.
- Helsedirektoratet. Veileder i tilsyn med radon i skoler, barnehager og utleieboliger.
- Helsedirektoratet. Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern. Regelverk, metodikk og saksbehandling.
- Folkehelseinstituttet. Miljø og helse - en forskningsbasert kunnskapsbase.
- Folkehelseinstituttet. Anbefalte faglige normer for inneluft.

1.4 Ansvar, uavhengighet, likebehandling og delegasjon

Ledere av barnehager og skoler har selv ansvar for at bestemmelsene i forskriften overholdes slik at miljøet der fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade, jf. forskriften § 1. Eierne av barnehager og skoler skal påse at det er etablert et internkontrollsystem.

Myndighet: Kommuneoverlegen for smittevern og miljørettet helsevern Jan Håkon Juul har fått delegert myndighet etter folkehelseloven § 9 - § 14, herunder ansvar for kommunens godkjenning av og tilsyn med barnehager og skoler innen miljørettet helsevern.

Uavhengighet og likebehandling: I tilsynet med blant annet barnehager og skoler etter folkehelseloven § 9, jf. merknader til § 4 i Forskrift om miljørettet helsevern, er kommuneoverlegen uavhengig fra kommunen og behandler kommunale og andre virksomheter likt. Dette sikres gjennom følgende fotnote i delegasjonsreglementet:

«Delegasjonen innebærer at kommuneoverlegen i sitt tilsyn med virksomhet og eiendom, herunder barnehager og skoler, etter folkehelseloven § 9 er uavhengig av kommunen og skal behandle kommunale og private virksomheter og eiendommer likt, jf. folkehelseloven § 30 annet ledd.»

Kapasitet: Godkjenning og tilsyn og andre oppgaver innen miljørettet helsevern i barnehager og skoler, jf. avsnitt 1.6, utføres av kommuneoverlegen, kommuneoverlegen er samtidig enhetsleder for VLMS og kommuneoverlege i nabokommunen Vestvågøy. Stillingen er 100%

Kompetanse: Kommuneoverlegen har over 7 års erfaring med folkehelsearbeid på kommunalt nivå og er spesialist i samfunnsmedisin.

1.5 Samarbeid

Kommuneoverlegen kan samarbeide med en rekke instanser for å fremme et godt miljø i barnehager og skoler. Kommuneoverlegen beholder likevel ansvaret for tilsyn og vedtak om pålegg om retting.

Viktige samarbeidspartnere og rådgivere for kommuneoverlegen i det miljørettede helsevernet i barnehager og skoler kan være:

- Virksomhetenes eiere og ledere, foreldreutvalg og elevråd
- Kommunens folkehelsekoordinator
- Kommunens barnehage- og skolemyndighet
- Kommunens bygningsmyndighet
- Helsestasjonen, skolehelsetjenesten og fastlegene
- Verneombudene
- Arbeidstilsynet
- Fylkesmannen, Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet

1.6 Arbeidsmåter

Arbeidsmåtene i kommunens miljørettede helsevern er:

- Oversikt og risikovurdering, se kapittel 2
- Rådgivning og veiledning, se kapittel 3
- Godkjenning, se kapittel 4
- Tilsyn, se kapittel 5
- Behandling av avvik, bekymringsmeldinger og klagesaker, se kapittel 6

2. Oversikt, risikovurdering og tilsynsplan

2.1 Oversikt

Vågan kommune har oversikt over barnehager og skoler i kommunen, jf. vedlegg 1.

2.2. Generell risikovurdering

Hyppigheten av og innholdet i tilsynsvirksomheten med barnehagene og skolene styres delvis av følgende risikovurdering, også kalt risiko- og sårbarhetsanalyse. Tilsynet er altså risikobasert.

Sannsynligheten for en uønsket hendelse ble vurdert som én av følgende:

1. Lav (svært lite sannsynlig)

2. Middels (sannsynlig)
3. Høy (skjer årlig eller oftere)

Konsekvenser som følge av hendelsen ble vurdert som én av følgende:

1. Liten (små skader eller belastninger på barna)
2. Middels (uheldige skader eller belastninger på barna)
3. Store (skader på eller sykdom hos mennesker)

Risiko defineres her som produktet av sannsynligheten for en uønsket hendelse og følgene av denne hendelsen dersom den skulle inntreffe.

Område	Sannsynlighet for uheldige hendelser	Følger av uheldige hendelser	Risikoverdi
Smitte (hygiene, renhold, sanitærforhold, avfallshåndtering, drikkevann)	3	2	6
Psykososiale forhold (trivsel, mobbing)	2	2	4
Ulykker (skader, førstehjelp, inne og ute og på tur)	2	2	4
Tobakksbruk (snus, røyking, e-sigaretter)	2	1	2
Inneklima (luft, lyd, lys, radon)	2	1	2

2.3 Spesiell risikovurdering

Risikovurderingen for den enkelte barnehage eller skole og dermed tilsynsplanen påvirkes av vår kunnskap om dem ervervet gjennom:

- Besøk ved barnehagene eller skolene i andre sammenhenger.
- Avviksmeldinger, bekymringsmeldinger og klage fra ansatte, verneombud, foresatte, barn, helsetjenesten, kommunens oppvekstenhet, Vågan eiendom KF eller andre, se kapittel 6.
- Inneklimakartlegginger som Vågan eiendom foretar ved kommunens barnehager.
- Resultater fra siste utgave av Foreldreundersøkelsen i regi av Utdanningsdirektoratet (bestilles fra direktoratet), særlig indikatorene «Ute- og innemiljø» og «Informasjon».
- Resultater fra siste utgave av Elevundersøkelsen i regi av Utdanningsdirektoratet (hentes ut fra skoleporten.no), særlig indikatorene «Trivsel» og «Mobbet av andre elever».
- Data fra Utdanningsdirektoratets nøkkeltall på barnehagefakta.no og skoleporten.no.

Annethvert år gjennomgås opplysninger om alle barnehagene/skolene i et møte mellom kommuneoverlegen, og kommunens barnehagefaglige/skolefaglige rådgiver. Da drøftes for hver barnehage/skole forhold som barnetall, bygningens alder og kvalitet, uteområdets størrelse og kvalitet, inntrykk fra klager og besøk, og tid siden og momenter fra forrige tilsyn. Samlet gir dette en vurdering av sannsynlighet for at det skal foreligge uheldige forhold ved den enkelte barnehage/skole og følger av slike forhold.

Den nyeste risikovurderingen gjengis i tilsynsplanen i vedlegg 1.

2.4 Tilsynsplan

Utifra risikovurderingen skal tilsynet med barnehager og skoler særlig vektlegge deres arbeid for smittevern, gode psykososiale forhold og ulykkesforebygging.

Siden barna oppholder seg mange uketimer i barnehagene og skolene, er tilsynet med disse prioritert. Dette er i samsvar med departementets Rundskriv I-6/2011 om ikraftsetting av lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) og Rundskriv I-1/2012 om godkjenning av barnehager og skoler etter regelverket for miljørettet helsevern.

Tilsynsplanen gjengis i vedlegg 1. Planen fungerer også som et tilsynsregister ved at datoer og saksnumre for godkjenninger og tilsyn noteres fortløpende.

3. Rådgivning og veiledning

Kommuneoverlegen gir råd og veiledning om miljørettet helsevern til eiere og ledere av barnehager, jf. folkehelseloven §§ 4 og 27. Slik rådgivning er ett av virkemidlene for å oppnå et miljø som fremmer helse, trivsel og læring hos barna.

Rådgivningen kan skje på kommuneoverlegens initiativ eller etter forespørsel fra barnehagene og skolene. Rådgivningen kan gjelde konkrete saker, mer generelt om miljøfaktorer og helse i barnehagene og skolene eller om hvordan lovverket på området skal forstås.

Kommuneoverlegen deltar hvert år på minst ett av kommunens faste møter med skolenes rektorer og barnehagenes styrere.

4. Godkjenning

Alle barnehager og skole skal være godkjent av kommunen etter, jf. forskriften § 6. Slik godkjenning er ett av virkemidlene for å oppnå et miljø som fremmer helse, trivsel og læring hos barna. Godkjenningsmyndigheten er delegert til kommuneoverlegen.

Eiere av barnehager og skoler skal søke om godkjenning når det planlegges etablering, utvidelse (for eksempel tilbygg) eller endring (for eksempel betydelige endringer i antall barn) av barnehagen eller skolen.

Dersom barnehagen eller skolens tiltak også er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven, skjer godkjenningen i to trinn:

1. Eieren søker om *samtykke til planen* for ny barnehage eller skole eller større endringer/utvidelser/rehabiliteringer/tilbygg mv. Vi ber da om dokumentasjon som viser hvordan eieren vil sikre at barnehagen eller skolen planlegges og etableres i samsvar med forskriftens bestemmelser. Det må fremgå hvor mange barn/elever og ansatte virksomheten er beregnet for. Søknaden behandles samtidig med at plan- og bygningsmyndigheten behandler rammesøknaden for tiltaket.
2. Eieren eller leder for barnehagen eller skolen søker om *godkjenning*. Vi ber da om dokumentasjon som viser hvordan eieren vil sikre at barnehagen eller skolen drives og videreutvikles i samsvar med forskriftens bestemmelser. Det må fremgå hvor mange barn/elever og ansatte virksomheten er beregnet for. Vi gjør en befaring i barnehagen. Til hjelp i prosessen benytter vi «Skjema for tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager/skoler i Vågan kommune» (vedlegg 2 og 3).

Søknadene behandles av kommuneoverlegen etter forskriften, basert på dokumentasjon, befaring og dialog med eier.

5. Tilsyn

Kommunen har ansvaret for tilsyn med barnehager og skoler og har delegert ansvaret til kommuneoverlegen. Slikt tilsyn er ett av virkemidlene for å oppnå et miljø som fremmer helse, trivsel og læring hos barna.

Når det er hensiktsmessig for å spare ressurser for barnehagene og skolene, gjennomføres tilsyn med miljørettet helsevern samtidig med kommunens tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven.

Tilsynet gjennomføres etter Helsedirektoratets veiledere. Gangen er slik:

1. Varsling av tilsynet
2. Gjennomføring av tilsynet med utfylling av «Skjema for tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager/skoler i Vågan kommune» (vedlegg 2 og 3).
 - a. Gjennomgang av relevant dokumentasjon

- b. Intervjuer med relevante personer
 - c. Befaring av uteområde og lokaler
 - d. Oppsummering
3. Tilsynsrapport (inkludert kopi av «Skjema for tilsyn...») med eventuelle merknader og avvik med varsel om pålegg om retting
 4. Vedtak om retting med varsel om tvangsmulkt
 5. Avslutning av tilsynet etter retting og utstedelse av ny godkjenning.

Punkt 1 og 3-5 skjer som brev utsendt av kommuneoverlegen. Kommuneoverlegen følger opp barnehagene og skolenes tilbakemelding på tilsynsrapportene og oppdaterer tilsynsplanen (vedlegg 1).

Når eventuelle avvik er lukket, avsluttes tilsynet og barnehagen eller skolen får ny godkjenning. Merknader følges også opp med krav om tilbakemeldinger fra virksomheten.

Omfanget av et tilsyn er normalt alle forholdene i forskriften, men kan også avgrenses til særlige temaer. Da utstedes ikke ny godkjenning.

6. Behandling av bekymringsmeldinger og klagesaker

Kommunen mottar fra tid til annen meldinger om avvik, bekymringsmeldinger eller klager over forhold som gjelder miljøet i barnehager og skoler, herunder det psykososiale miljøet. Meldingene kan komme fra ansatte, verneombud, helsetjenesten, foresatte eller barna selv. Slike saker behandles av kommuneoverlegen, eventuelt i samarbeid med kommunens oppvekstenhet. Slik saksbehandling er ett av virkemidlene for å oppnå et miljø som fremmer helse, trivsel og læring hos barna.

Dersom det er nødvendig, vil kommuneoverlegen be om nærmere opplysninger fra barnehagen eller skolen, jf. forskriften § 5 og folkehelseloven § 12. Sakene kan ofte løses ved rådgivning eller henvisning til regelverket, jf. kapittel 3 over.

I mer omfattende eller alvorlige saker kan kommuneoverlegen granske forholdet, jf. folkehelseloven § 13 eller gjennomføre et hendelsesbasert tilsyn, jf. forskriften § 25, se kapittel 5 over.

Dersom saken krever det, vil kommuneoverlegen kunne gi barnehagen eller skolen et pålegg om retting av forhold som bryter med forskriften, jf. folkehelseloven § 14. Dersom det er overhengende fare for helseskade, skal kommuneoverlegen stanse hele eller deler av virksomheten eller aktiviteten inntil forholdene er rettet eller faren er over, jf. folkehelseloven § 16.

7. Lenker

Lover og forskrifter

[Folkehelseloven](#)

[Smittevernloven](#)

[Barnehageloven](#)

[Opplæringslova](#)

[Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.](#)

[Forskrift om strålevern og bruk av stråling](#)

Rundskriv og veiledere

Helse- og omsorgsdepartementet. [Rundskriv I-1/2012 Om godkjenning av barnehager og skoler etter regelverket for miljørettet helsevern.](#)

Helse- og omsorgsdepartementet. [Rundskriv I-6/2015 Beredskap i skoler og barnehager.](#)

Hesledirektoratet. [Miljø og helse i barnehagen – Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.](#)

Hesledirektoratet. [Miljø og helse i skolen – Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.](#)

Helsedirektoratet. [Rundskriv IS-8/2013. Om tilsyn med helsemessige forhold ved utleie av boliger og om tiltaks- og grenseverdier for radon i utleieboliger, barnehager og skoler.](#)

Helsedirektoratet. [Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern. Regelverk, metodikk og saksbehandling.](#)

Helsedirektoratet. [Mat og måltider i barnehagen. Nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i barnehagen.](#)

Folkehelseinstituttet. [Miljø og helse - en forskningsbasert kunnskapsbase.](#)

Folkehelseinstituttet. [Anbefalte faglige normer for inneklime.](#)

Folkehelseinstituttet. [Smittevernveilederen.](#)

Utdanningsdirektoratet og Politidirektoratet. [Alvorlige hendelser i barnehager og utdanningsinstitusjoner. Veiledning i beredskapsplanlegging.](#)

Vedlegg 1. Tilsynsplan

Tilsynsplanen er et register over tidligere godkjenninger og tilsyn og en plan for kommende tilsyn. Vedlegget oppdateres fortløpende. Se kapittel 2.

A. Barnehager

B. Grunnskoler

C. Videregående skoler og andre skoler

A. Oversikt, risikovurdering og tilsynsplan for skoler, oppvekstsenter og barnehager

Oppdatert 28.2.2019

Lista viser alle barnehager i Vågan per 12.12.2018.

Barnehage	Nyeste godkjenning	Nyeste tilsyn	Risiko ca antall barn	Grunnlag for risikovurdering	Planlagt tilsyn
Småtrollan BHG	11.12.13				2020
Barnehagen gunhilds minne	09.04.15				2020
Knøttene Barnehage	09.04.15				2020
Nakken Barnehage	17.09.14				2020
Lundeveien BHG	15.10.13				2020
Nordlys Barnehage	28.04.14				2019
Osanstua BHG	28.04.14				2020
Kabelvåg BHG	28.04.14				2020
Solheim BHG	28.04.14				2020
Filipstua BHG	17.10.13				2020
Svolvær barnehage	17.06.15				2019
Knutvika barnehage	15.10.13				2020

Oppvekstsenter	Nyeste godkjenning	Nyeste tilsyn	Risiko ca antall barn	Grunnlag for risikovurdering	Planlagt tilsyn
Gimsøy	09.04.15				2020
Skrova	28.04.14	Januar 19			Juni 2019
Laukvik	03.01.14				2020
Strauman	03.01.14				2019
Laupstad	18.10.18				2020

Skole	Nyeste godkjenning	Nyeste tilsyn	Risiko ca antall barn	Grunnlag for risikovurdering	Planlagt tilsyn
Svolvær	07.04.14				2020
Kabelvåg					

Henningsvær					2020
Ørsnes privatskole	07.04.14				

B. Oversikt og tilsynsplan for videregående skoler og andre skoler

Oppdatert 17.12.2018

Lista viser alle videregående skoler i Arendal per 17.12.2018.

Skole	Nyeste godkjenning	Nyeste tilsyn	Risiko Ca antall barn	Grunnlag for risikovurdering	Planlagt tilsyn
Aust-Vågan Videregående skole	Ukjent		grønn 650	Nytt bygg	2019